



Malokarpatská vínna cesta[®]

Premeny Malokarpatského regiónu

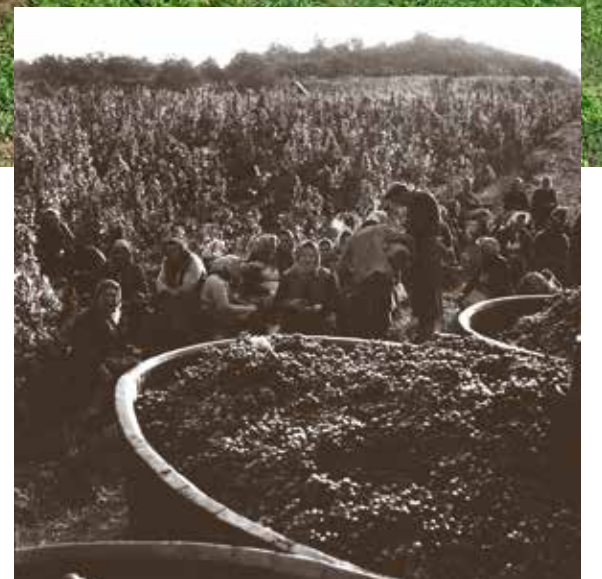
2 0 2 1



Mestá, mestečká a obce v oblasti Malých Karpát spája nespochybniteľná vinohradnícka a vinárska minulosť. Bol by to však príliš zjednodušený pohľad na tento krásny a rozmanitý kraj. Tvorila ho pestrá zmes obyvateľov, ktorí vtlačili svoju pečať do charakteru týchto lokalít. Tie stopy sú viditeľné dodnes. Dejiny regiónu formovali viaceré národnosti niekoľkých konfesíí a početné profesie obchodníkov, remeselníkov či sedliakov. Stretával sa tu život šľachty, meštianstva a vidieckeho štýlu.

Vývoj je zásadnou črtou našej civilizácie a kultúry. Nezastaví sa a pokračuje celé stáročia. Neobchádza ani našu oblasť. Kalendár zachytáva tieto zmeny v čase. Snaží sa porovnať výzor rovnakých miest v minulosti a dnes. Už po druhýkrát. Zastavme sa pohľadom na vybraných dominantách kraja. Zaspomínajme, ako vyzerali v minulosti. Najlepšie s pohárom miestneho vína.

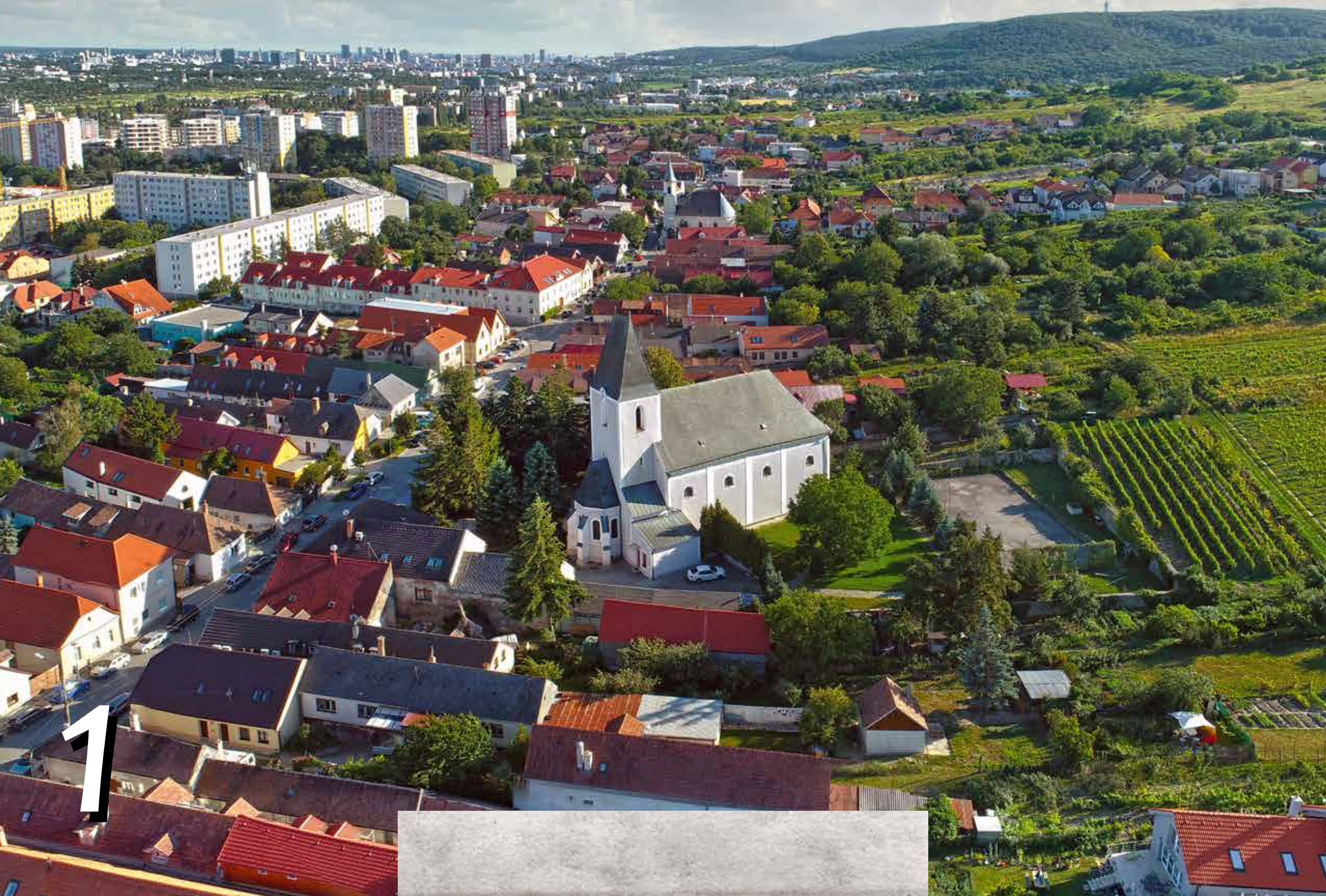
Martin Hrubala





Malokarpatská vínna cesta[®]

				1 Nový rok Deň vzniku SR	2 Alexandra, Karina	3 Daniela
4 Drahošlav	5 Andrea	6 Antónia Traja králi	7 Bohuslava	8 Severín	9 Alexej	10 Dáša
11 Malvína	12 Ernest	13 Rastislav	14 Radovan	15 Dobroslav	16 Kristína	17 Nataša
18 Bohdana	19 Drahomíra, Mário	20 Dalibor	21 Vincent	22 Zora	23 Miloš	24 Timotej
25 Gejza	26 Tamara	27 Bohuš	28 Alfonz	29 Gašpar	30 Ema	31 Emil



1

RAČA je dnes jednou z mestských častí Bratislavy. Do roku 1946 však bola samostatnou obcou známou pod menom Račišdorf, resp. Račištorf. Jestvovala už v 13. storočí. V 18. storočí je najväčšou z obcí, ktoré dnes patria k hlavnému mestu. Jej starobylosť a pestré dejiny vyjadruje



aj katolícky farský kostol sv. Filipa a Jakuba. Písomne doložený bol z roku 1306. Niesol postupne viaceré patrocíniá, patril striedavo katolíkom a evanjelikom, viedli sa o neho spory a podstúpil viaceré prestavby. Vínohrady v jeho blízkosti sú však našťastie stále nemenné.

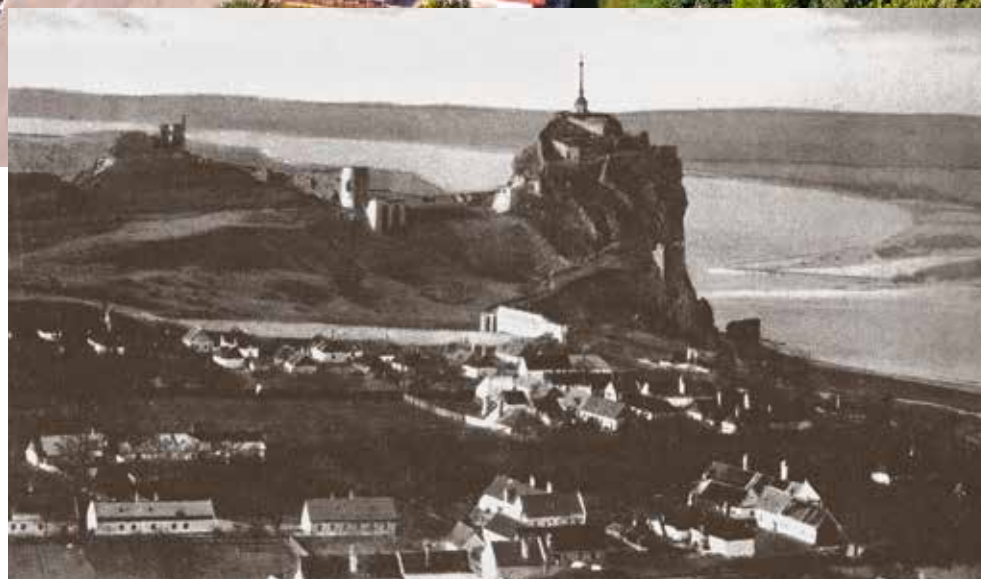


Malokarpatská vínna cesta®

1 Tatiana	2 Erika, Erik	3 Blažej	4 Veronika	5 Agáta	6 Dorota	7 Vanda
8 Zoja	9 Zdenko	10 Gabriela	11 Dezider	12 Perla	13 Arpád	14 Valentín
15 Pravoslav	16 Ida, Liana	17 Miloslava	18 Jaromír	19 Vlasta	20 Lívia	21 Eleonóra
22 Etela	23 Roman, Romana	24 Matej	25 Frederik, Frederika	26 Viktor	27 Alexander	28 Zlatica



DEVÍN pokladáme za jeden zo symbolov našej národnej histórie. Starobylý hrad týčiaci sa na mohutnej skale pri sútoku riek Dunaja a Moravy mal nezastupiteľnú úlohu najmä v čase Veľkej Moravy. Neskôr plnil dôležitú funkciu pohraničnej pevnosti. Dnes prepožičiava meno aj vyhl'adávanej



novej slovenskej odrode vína. Doma je tu však aj populárny ríbezlák – tradičné lokálne víno dorobené z čiernych a červených ríbezlí. Vedeli ste však, že pohorie Malé Karpaty začína už v Rakúsku? To sú tie mierne vršky na druhej strane Dunaja.



Malokarpatská vínna cesta®

1 Albín	2 Anežka	3 Bohumil, Bohumila	4 Kazimír Víno, ženy a vône®	5 Fridrich	6 Radoslav, Radoslava	7 Tomáš
8 Alan, Alana	9 Františka	10 Bruno, Branislav	11 Angela, Angelika	12 Gregor	13 Vlastimil	14 Matilda
15 Svetlana	16 Boleslav	17 Ľubica	18 Eduard	19 Jozef	20 Vítazoslav, Klaudius	21 Blahoslav
22 Beňadik	23 Adrián	24 Gabriel	25 Marián	26 Emanuel	27 Alena	28 Soňa
29 Miroslav	30 Vieroslava	31 Benjamín				

3

VEL'KÝ BIEL má aj veľký kaštieľ. Pravdepodobne je vôbec najväčším takýmto barokovým sídlom na Slovensku. Stavať ho začali začiatkom 18. storočia. Tradícia hovorí, že bol projektovaný tak, aby mal 365 okien ako dní v roku, 52 izieb ako týždňov do roka, 7 brán ako



dní v týždni a 4 veže ako ročné obdobia. Pôsobí monumentálne aj dnes, aj keď pamätá aj lepšie časy. Možno by pomohlo združiť možnosti a schopnosti viacerých. Príkladom môže byť obec, ktorá veľa získala spojením dvoch celkov – Veľkého a Malého Bielu.



Malokarpatská vínna cesta®

			1 Hugo	2 Zita Veľký piatok	3 Richard	4 Izidor Veľkonočná nedeľa
5 Miroslava Veľkonočný pondelok	6 Irena	7 Zoltán	8 Albert	9 Milena	10 Igor	11 Július
12 Esterá	13 Aleš	14 Justína	15 Fedor	16 Dana, Danica	17 Rudolf	18 Valér
19 Jela	20 Marcel	21 Ervín	22 Slavomír	23 Vojtech	24 Juraj	25 Marek
26 Jaroslava	27 Jaroslav	28 Jarmila	29 Lea	30 Anastázia		



4

HORNÉ OREŠANY sú malebnou obcou so zachovalým vinohradníckym koloritom v okolí. Písomne doložená je z roku 1296. V 14. storočí sem boli pozvaní nemeckí kolonisti – vinohradníci z oblasti Rýna a Lotrinska. Tí neskôr prispeli k rozvoju obce na mestečko s trhovými právami. Azda aj preto sa Horné Orešany v minulosti označovali ako Villa Nucum Theutonicalis



či Deutsch Nussdorf, teda Nemecké Orešany. Farský kostol Mena Panny Márie mal pôvodné zasvätenie k sv. Mikulášovi. Ku kostolu patrili aj štyri vlastné vinohrady, ktoré pomáhali materiálne zabezpečiť náklady na jeho výstavbu. V rokoch 1755-1760 tvorili výnosy z nich 510 zlatých. V roku 1872 tu Pálffyovci založili továreň na farby a laky. Tá jestvuje dodnes. Áno, je to Chemolak.



Malokarpatská vínna cesta[®]

					1 Sviatok práce	2 Žigmund
3 Galina, Tímea	4 Florián	5 Lesia, Lesana	6 Hermína	7 Monika	8 Ingrida Deň víťazstva nad fašizmom Vína na hrade [®]	9 Roland
10 Viktória	11 Blažena	12 Pankrác	13 Servác	14 Bonifác	15 Žofia, Sofia	16 Svetozár
17 Gizela, Aneta	18 Viola	19 Gertrúda	20 Bernard	21 Zina Otvorené pivnice na sv. Urbana [®]	22 Júlia, Juliana Otvorené pivnice na sv. Urbana [®]	23 Želmíra
24 Ela	25 Urban, Vivien	26 Dušan	27 Iveta	28 Viliam	29 Vilma	30 Ferdinand
31 Petronela, Petrana						



ČASTÁ je často v tieni pozornosti vďaka hradu nad ňou. Červený Kameň, jeho panstvo a rod Pálffyovcov tvoria jej neoddeliteľnú minulosť, avšak obec má aj vlastné pestré dejiny. V roku 1590 získala privilégia mestečka s právom týždenných trhov a do roku 1570 s právom na tri jarmoky ročne. Kostol sv. Imricha vznikol



v 15. storočí a dodnes v ňom možno obdivovať pôvodnú gotickú klenbu v hlavnej lodi. Častá má aj bohatú židovskú minulosť, ktorá dávala charakter jej obci. Už v 18. storočí tu sídlilo jedno z najpočetnejších židovských spoločenstiev v rámci malokarpatských lokalít.



Malokarpatská vínna cesta®

	1 Žaneta	2 Xénia, Oxana	3 Karolína	4 Lenka	5 Laura	6 Norbert
7 Róbert	8 Medard	9 Stanislava	10 Margaréta, Gréta	11 Dobroslava	12 Zlatko	13 Anton
14 Vasil	15 Vít	16 Blanka, Bianka	17 Adolf	18 Vratislav	19 Alfréd	20 Valéria
21 Alojz	22 Paulína	23 Sidónia	24 Ján	25 Olívia, Tadeáš	26 Adriána	27 Ladislav, Ladislava
28 Beáta	29 Peter, Pavol, Petra	30 Melánia				



VAJNORY sú dnes dedinou v meste. Tak sa sami charakterizujú a plne to vystihuje zachovaný pokojný ráz obce, ktorá je od roku 1946 administratívne súčasťou Bratislavy. To, že vinohradníctvo a vinárstvo je tu doma minimálne od 13. storočia, má obec zakódované aj vo svojom názve – z nemeckého Weinern.

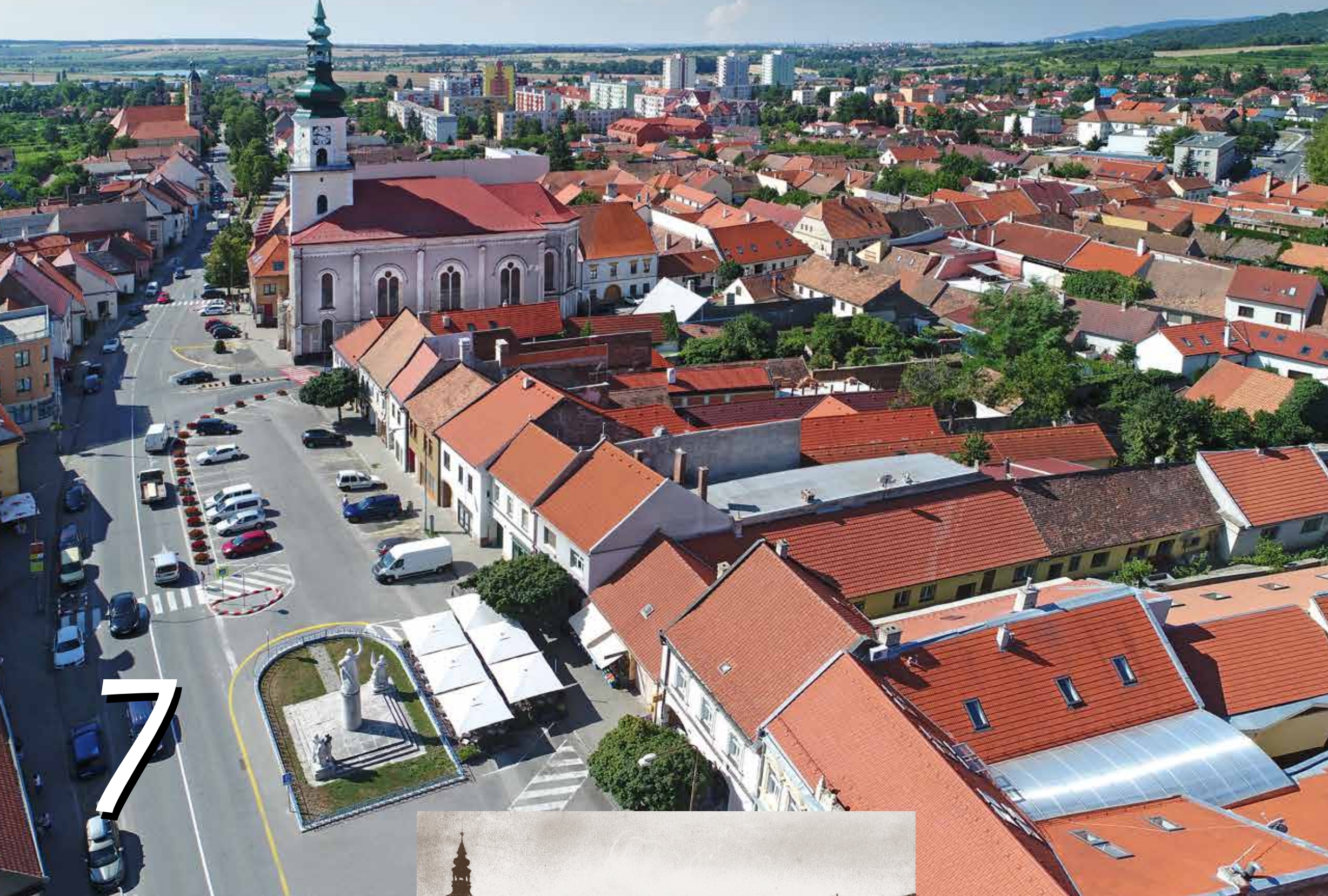


Za najstaršiu zachovanú stavbu sa pokladá gotický kostol z rokov 1270-1279 zasvätený pôvodne Panne Márie, neskôr v 14. storočí uhorskému kráľovi sv. Ladislavovi a od roku 1968 Sedembolestnej Panne Márii. Vedeli ste, že sanktuárium kostola nezdobili len známi umelci, ale aj miestne ženy svojim typickým vajnorským ornamentom?



Malokarpatská vínna cesta®

			1 Diana	2 Berta	3 Miloslav	4 Prokop
5 Sviatok sv. Cyrila a Metoda	6 Patrik, Patrícia	7 Oliver	8 Ivan	9 Lujza MVC na cestách	10 Amália MVC na cestách	11 Milota
12 Nina	13 Margita	14 Kamil	15 Henrich	16 Drahomír, Rút	17 Bohuslav	18 Kamila
19 Dušana	20 Il'ja, Eliáš	21 Daniel	22 Magdaléna	23 Olga	24 Vladimír	25 Jakub, Timur
26 Anna, Hana, Anita	27 Božena	28 Krištof	29 Marta	30 Libuša	31 Ignác	



MODRA a kvalitné víno sú spolu nerozlučne späté stovky rokov. Vinohradnícky charakter mesta je zrejmý aj z námestia, kde stojace meštianske domy majú veľké prechodové brány určené pre vozy s vínom. V 19. storočí v jednom z nich býval aj Ľudovít Štúr. Mimochodom, viete si predstaviť námestie

v Modre bez jeho typického pamätníka? Pohľad na historickú fotografiu prezradí, aké to bolo. Súsošie stojí totiž „len“ od roku 1945. Na jeho výrobu použili jeden z najkvalitnejších materiálov na svete – biely mramor z talianskeho mesta Carrara.



Malokarpatská vínna cesta[®]

						1 Božidara
2 Gustáv	3 Jerguš	4 Dominik, Dominika	5 Hortenzia	6 Jozefína	7 Štefánia	8 Oskar
9 Ľubomíra	10 Vavrinec	11 Zuzana	12 Darina	13 Ľubomír	14 Mojmír	15 Marcela
16 Leonard	17 Milica	18 Elena, Helena	19 Lýdia	20 Anabela, Liliana	21 Jana	22 Tichomír
23 Filip	24 Bartolomej	25 Ľudovít	26 Samuel	27 Silvia	28 Augustín	29 Nikola, Nikolaj Výročie SNP
30 Ružena	31 Nora					

8



SMOLENICE majú okrem jaskyne Driny či hradiska Molpír najznámejší turistický bod – Smolenický zámok. Tento čarokrásny objekt sa týči nad obcou a je dominantou celého okolia. Postavený bol na mieste staršieho hradu. Ten začal v roku 1887 už ako ruinu prerábať na nové sídlo gróf Jozef Pálffy starší. Z pôvodnej pevnosti zostali len bašty, ktoré sa nadstavili a zastrešili. Na historickom zábere je tento stav zachytený.

Hlavná výstavba sa spustila v roku 1911. Slovenskej akadémii vied bol zámok odovzdaný v roku 1953. Patrí jej dodnes. Štáby viacerých filmov a rozprávok prilákal jeho romantický vzhľad. Zaujímavosťou je, že gróf Pálffy vyberal z dvoch projektov a zvolil ten, ktorý sa najviac podobal zámku v Kreuzensteine pri Viedni. Prečo? Vlastnili ho rodičia jeho manželky Lucie, rod. Wilczekovej. Cherchez la femme...



Malokarpatská vínna cesta®

		1 Drahoslava Deň Ústavy SR	2 Linda, Rebeka	3 Belo	4 Rozália Deň vo vinohradoch®	5 Regína
6 Alica	7 Marianna	8 Miríama	9 Martina	10 Oleg	11 Bystrík	12 Mária, Marlena
13 Ctibor	14 Ľudomil	15 Jolana Sedembolestná Panna Mária	16 Ľudmila	17 Olympia	18 Eugénia	19 Konštantín
20 Ľuboslav, Ľuboslava	21 Matúš	22 Móric	23 Zdenka	24 Ľuboš, Ľubor	25 Vladislav, Vladislava	26 Edíta
27 Cyprián	28 Václav	29 Michal, Michaela	30 Jarolím			



SLOVENSKÝ GROB je tradičnou kulinárskou obcou. Známa sa stala chovom husí a kačíc, ktorých produkty chodili miestne ženy ponúkať do neďalekej Bratislavy. Pri pohľade na dobovú fotku je zrejmé, prečo tu mala domáca hydina dobré zázemie. Dnes je situácia opačná. Gurmáni chodia za



dobrotami do Grobu. Viaceré reštaurácie a penzióny v obci nadviazali na túto gastronomickú tradíciu a ponúkajú vo svojich priestoroch možnosť husacích hodov s tradičnými lokšami, burčiakom či vínom. Mimochodom, viete, že názov Grob je z nemeckého Grube - jama, priekopa?



Malokarpatská vínna cesta®

				1 Arnold	2 Levoslav	3 Stela
4 František	5 Viera	6 Natália	7 Eliška	8 Brigita	9 Dionýz Jablkové hodovanie® s mladým vínom	10 Slavomíra
11 Valentína	12 Maximilián	13 Koloman	14 Boris	15 Terézia	16 Vladimíra	17 Hedviga
18 Lukáš	19 Kristián	20 Vendelín	21 Uršuľa	22 Sergej	23 Alojzia	24 Kvetoslava
25 Aurel	26 Demeter	27 Sabína	28 Dobromila	29 Klára	30 Šimon, Simona	31 Aurélia

10

SVÄTÝ JUR ako historické slobodné kráľovské mesto považujeme za jedno z centier regiónu. Rozvíjal sa vďaka čulému obchodu s vínom. Povestný svätójurský samotok bol najslávnejším malokarpatským vínom až do polovice 18. storočia. Kvalitou sa vyrovnal tokajským vínam. Krásne zachovalé centrum s mnohými meštianskymi domami a vínnymi pivnicami



je dodnes znakom prosperity. Poloha v údolí a početné terasy vinohradov na svahoch jasne naznačujú, za akým účelom sa tu obyvatelia usadzovali. Nad tým všetkým dominuje jedna z najstarších stavebných pamiatok – farský gotický kostol sv. Juraja, patróna mesta. Vyvýšené presbytérium s podzemnou kaplnkou dáva indicie, že kostol nadviazal na ešte staršiu románsku kaplnku.



Malokarpatská vínna cesta®

1 Denis, Denisa Sviatok všetkých svätých	2 Pamiatka zosnulých	3 Hubert	4 Karol	5 Imrich	6 Renáta	7 René
8 Bohumír	9 Teodor	10 Tibor	11 Martin, Maroš	12 Svätopluk	13 Stanislav	14 Irma
15 Leopold	16 Agnesa	17 Klaudia Deň boja za slobodu a demokraciu	18 Eugen	19 Alžbeta Deň otvorených pivníc®	20 Félix Deň otvorených pivníc®	21 Elvíra
22 Cecília	23 Klement	24 Emília	25 Katarína	26 Kornel	27 Milan	28 Henrieta
29 Vratko	30 Ondrej, Andrej					

11

PEZINSKÝ ZÁMOK má dnes veľa obdivovateľov. Vďaka jeho novým majiteľom, rodine Šimákovej, získal nedávno krásny a atraktívny vzhľad. Považujeme ho za jeden z aktuálnych príkladov pozitívnych premien malokarpatského regiónu.

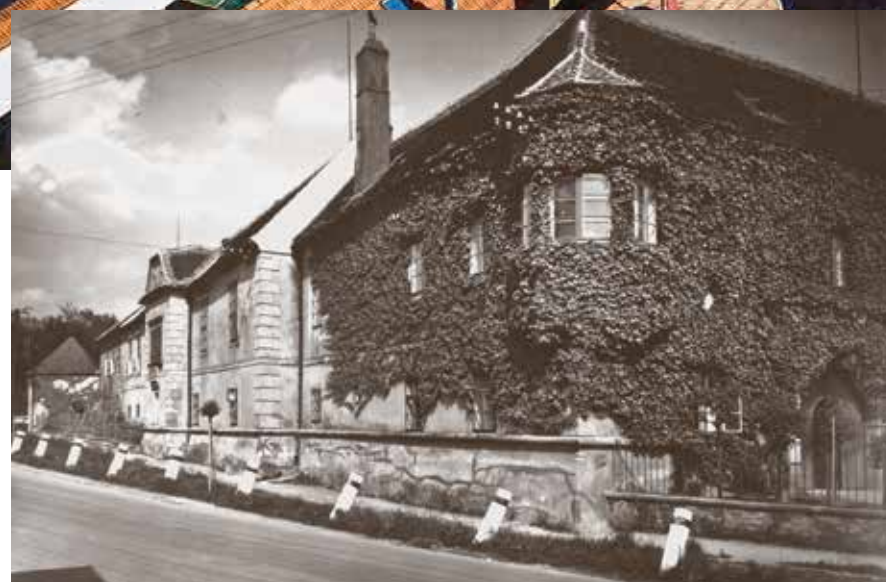


Smerom k našej histórii, k snahe o udržiavanie tradícií, k rozvoju kultúry a cestovného ruchu. Vedeli ste, že zámok bol v minulosti aj sídlom Slovenského vinohradníckeho družstva podielnikov či nahrávacích hudobných štúdií Opus?



Malokarpatská vínna cesta[®]

		1 Edmund	2 Bibiána	3 Oldrich	4 Barbora, Barbara	5 Oto
6 Mikuláš	7 Ambróz	8 Marína	9 Izabela	10 Radúz	11 Hilda	12 Otília
13 Lucia	14 Branislava, Bronislava	15 Ivica	16 Albína	17 Kornélia	18 Sláva	19 Judita
20 Dagmara	21 Bohdan	22 Adela	23 Nadežda	24 Adam, Eva Štedrý deň	25 1. sviatok vianočný	26 Štefan 2. sviatok vianočný
27 Filoména	28 Ivana, Ivona	29 Milada	30 Dávid	31 Silvester		



KAŠIEĽ V MODRE označujú pamätníci aj za „starú vinárku“. Je to dané skutočnosťou, že v jeho priestoroch sídlila v rokoch 1922-1954 vinársko-ovocinárska škola. Pôvodný panský mlyn zo 16. storočia sa začiatkom 20. storočia prestaval vďaka vtedajšiemu majiteľovi, rytierovi Arturovi Polczerovi, na kaštieľ s rozsiahlou okrasnou záhradou.

Dnes Bratislavský samosprávny kraj realizuje rozsiahlu rekonštrukciu v rámci Projektu HERITAGE SK-AT, kultúrno - kreatívne oživenie tradícií, vďaka čomu verejnosť získa nový kultúrny stánok, ktorý bude slúžiť širokej verejnosti. Výsledky tejto obnovy sú už postupne vidieť na krásnej novej fasáde. Premeny malokarpatského regiónu tak stále pokračujú.



Malokarpatská vínna cesta®

S úctou ďakujeme všetkým, ktorí podporili vydanie Kalendára pre rok 2021:



Vydalo:

Združenie Malokarpatská vínna cesta®
v spolupráci s Malokarpatským osvetovým strediskom

Text: PhDr. Martin Hrubala PhD.

Vedúca redaktorka: PhDr. Anna Pichová

Foto: Bedrich Schreiber

Grafická úprava a realizácia: BoArt®